

Марія Долинська

кандидат юридичних наук, доцент
кафедри цивільного права та процесу
Навчально-наукового інституту права та психології
Національного університету “Львівська політехніка”
dolynska_ms@ukr.net

ДЕЯКІ АСПЕКТИ КОНТРОЛЮ ЗА ЯКІСТЮ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

© Долинська М., 2017

Дослідження присвячене актуальним питанням здійснення контролю в системі вищої освіти.

Детально аналізуються поняття контролю в системі вищої освіти.

На думку автора, проект Закону України “Про освіту” увібрав зміни українського законодавства у напрямку євроінтеграційних процесів, а також позитивний досвід здійснення контролю в системі вищої освіти за кордоном.

Проаналізовано принципи та етапи контролю за якістю вищої освіти в Україні. Автор стверджує, що прийняття нового Закону України “Про освіту” сприятиме розширенню функцій контролю у сфері вищої освіти.

Ключові слова: контроль, якість освіти, вищі навчальні заклади.

Мария Долинская

НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ КОНТРОЛЯ ЗА КАЧЕСТВОМ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В УКРАИНЕ

Исследование посвящено актуальным вопросам осуществления контроля в системе высшего образования.

Подробно анализируются понятие контроля в системе высшего образования.

По мнению автора, проект Закона Украины “Об образовании”, вобрала в себя изменения украинского законодательства в направлении евроинтеграционных процессов, а также положительный опыт осуществления контроля в системе высшего образования за рубежом.

Проанализированы принципы и этапы контроля качества высшего образования в Украине. Автор утверждает, что принятие нового Закона Украины “Об образовании” будет способствовать расширению функций контроля в сфере высшего образования.

Ключевые слова: контроль, качество образования, высшие учебные заведения.

Mariya Dolynska

Institute of Jurisprudence and Psychology
Lviv Polytechnic National University
Department of Civil Law and Procedure
Sc.D., Prof.

SOME ASPECTS OF CONTROL ON THE QUALITY OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE

The research is devoted to the actual issues of control in the higher education system.
The concept of control in the system of higher education is analyzed in detail.

According to the author, the draft Law of Ukraine “On Education”, incorporated the changes in Ukrainian legislation in the direction of European integration processes, as well as the positive experience of exercising control in the system of higher education abroad.

The article analyzes the principles and stages of control over the quality of higher education in Ukraine. The author states that the adoption of the new Law of Ukraine “On Education” will promote the expansion of control functions in the field of higher education.

Key words: control, quality of education, higher educational establishments.

Постановка проблеми. Сьогодні перед усіма учасниками освітнього процесу стоїть проблема підвищення якості освіти, її адаптації до життєвих реалій (економічних, соціальних, культурних, демографічних тощо). Українська вища школа, визначаючи основні шляхи своїх реформ, вступила в період практичного оцінювання власного менталітету, сформованих традицій в області форм і методів навчання, контролю якості знань, перевірки їх адекватності цілям, задачам, рівню розвитку загальнонародської, матеріальної і технологічної культури суспільства.

Чинне законодавство у сфері освіти потребує суттєвих змін щодо контролю за якістю освіти, зокрема вищої, та сприятиме подальшому розвитку як незалежної України, так і її народу, зокрема наукового, економічного та духовного його рівня.

Аналіз дослідження проблеми. Науково-педагогічними дослідженнями з питань контролю результатів навчання займалися В. Аванесов, В. Беспалько, І. Вакарчук, С. Вітвицька, Л. Гриневич, К. Делікатний, К. Інгенкамп, Ч. Куписевич, І. Лернер, А. Новіков, В. Оконь, В. Онищук, В. Ортинський, П. Підкасистий, І. Підласий, Д. Румянцева, М. Скаткін, Н. Тализіна та ін.

Дослідження цих та багатьох інших вчених у галузі контролю знань є вельми актуальними, оскільки проблема перевірки та оцінювання знань здобувачів вищої освіти зокрема залишається не до кінця вирішеною. Однак у світлі останніх змін чинного законодавства науковці приділяють уваги недостатньо на новели контролю в системі вищої освіти України.

Метою статті є аналіз контролю у сфері вищої освіти України, зокрема: охарактеризувати поняття та етапи контролю в сфері освіти в Україні; проаналізувати проект Закону України “Про освіту” в частині системи контролю у сфері освіти.

За допомогою порівняльно-правового, діалектичного, логічного та інших методів проаналізувати джерельну, документальну та законодавчу бази щодо контролю у сфері вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. В Україні, як і в інших розвинених країнах світу, вищу освіту визнано однією з провідних галузей розвитку суспільства. Стратегічні напрями розвитку вищої освіти визначено Конституцією України, чинним законодавством України, зокрема, Законами України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, Національною доктриною розвитку освіти, постановами Кабінету Міністрів України та іншими нормативними актами.

Зміни соціальних, економічних умов життя України не оминули й системи вищої освіти, що вимагає нових підходів до вивчення й осмислення педагогічного процесу у вищому навчальному закладі [1, с. 9]. На нашу думку, це також стосується системи контролю якості освіти у державі.

Дослідження питання контролю у сфері освіти в Україні доцільно починати із з’ясування теоретичного поняття “контроль”. Термін “контроль” походить від латинського (від якого утворилося французьке слово “controle”, що означає зіставлення або протиставлення) [2, с. 42]. У довідковій літературі зафіксовано такі визначення контролю: облік, перевірка рахунків, звітності [3, с. 153]; перевірка, а також нагляд з метою перевірки [4, с. 23]; перевірка виконання законів, рішень тощо [5, с. 323]; одна із форм здійснення влади, яка забезпечує дотримання встановлених приписів [6, с. 68].

У сучасній українській мові слово “контроль” вживають у таких значеннях: 1) перевірка, облік діяльності кого-небудь, чого-небудь, нагляд за ким-небудь, чим-небудь; 2) установа чи

організація, що наглядає за ким-небудь, чим-небудь або перевіряє когось, щось. З етимологічного погляду контроль – це порівняння (зіставлення чи протиставлення) кількох тверджень [7, с. 258–260].

Одним із основних видів контролю є державний контроль. Державний контроль, який завжди здійснюють на основі норм права, має правові наслідки. Правова природа державного контролю проявляється в тому, що його здійснюють органи держави та їхні посадові особи в межах, визначених правовими нормами, на підставі норм права і згідно з ними [8, с. 11].

У сфері вищої освіти контроль здійснює спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади, тобто Міністерство освіти і науки України, положення про яке затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 630 “Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки України” [9].

Метою державного контролю у сфері вищої освіти є забезпечення реалізації єдиної державної політики у сфері вищої освіти, дотримання стандартів вищої освіти, нормативно-правових актів про вищу освіту в усіх вищих навчальних закладах незалежно від форми власності і підпорядкування. Виходячи з мети державного контролю за наданням освітніх послуг у сфері вищої освіти, можна виділити такі завдання: забезпечення законності в діяльності вищих навчальних закладів; надання допомоги вищим навчальним закладам в усуненні виявлених порушень і недоліків; оцінювання якості впровадження управлінських рішень; підвищення дисципліни [10, с. 181, 182].

Враховуючи загальні принципи державного контролю, виділимо принципи державного контролю за наданням освітніх послуг у сфері вищої освіти, зокрема такі: законність; об’єктивність; гласність; систематичність; всебічність; результативність; ефективність [10, с. 183].

Принцип законності є основним принципом державного контролю і полягає у здійсненні контролюючими органами у сфері вищої освіти діяльності в межах і в порядку, встановлених законами та іншими нормативно-правовими актами. Принцип об’єктивності передбачає, що державний контроль за наданням освітніх послуг у сфері вищої освіти має ґрунтуватися на об’єктивних фактах. Принцип гласності полягає у відкритості діяльності органів, які здійснюють контроль за наданням освітніх послуг у сфері вищої освіти та регулярному інформуванні громадян про дотримання навчальними закладами встановлених стандартів під час надання освітніх послуг. Принцип систематичності втілено в тому, що державний контроль за наданням освітніх послуг у сфері вищої освіти має здійснюватися постійно. Принцип всебічності допомагає виявляти й поширювати позитивний досвід, запобігати помилкам та упущенням. Принцип результативності зводиться до того, що державний контроль має сприяти навчальним закладам у досягненні ними у своїй діяльності максимальної ефективності [10, с. 183].

Ми погоджуємося з думкою С. М. Кушнір, що принципи державного контролю за діяльністю освітніх закладів є частиною ширшого поняття – принципів управління освітою, що повинні бути включені як окрема група до системи принципів освітньої політики держави [11, с. 227].

Принципи державного контролю за діяльністю освітніх закладів в Україні являють собою систему, де втілення одного принципу забезпечується реалізацією інших. Елементами системи є такі принципи: поєднання державного і громадського контролю; гласності контролю із збереженням державної, комерційної та іншої захищеної законом таємниці; поєднання зовнішнього і внутрішнього контролю, зокрема самоконтролю; єдиноначальності та колегіальності; охоплення компетенцією контролюючих органів усіх структур управління на основі різних форм власності та джерел фінансування освітніх закладів; соціальної детермінації; зворотних зв’язків; визначеності форм і методів державного контролю на законодавчому рівні; наявності підстав, визначених законом, для здійснення контрольних заходів; гуманізація контролю; конструктивності контрольної діяльності; науковості; системності; відповідальності всіх учасників контрольних заходів; підконтрольності і підзвітності органу державного контролю відповідним органам державної влади; обміну досвідом; невтручання органу державного контролю до статутної діяльності об’єкта, якщо її здійснюють у межах закону; достовірності інформації, що контролюється; об’єктивності інформації про об’єкт контролю; достатності інформації про об’єкт контролю; неупередженості суб’єкта контролю; систематичності і регулярності контрольних заходів задля постійності

контролю відносно періодів функціонування об'єкта контролю; оперативності; незалежності; економічності [11, с. 227, 228].

Заслужує на увагу висновок С. М. Кушнір про те, що державний контроль у сфері освіти можна охарактеризувати як процес, що містить п'ять послідовних стадій: 1) підготовча стадія, яка охоплює два різні види планування; 2) змістовно-технологічна, що містить активні дії суб'єктів контролю із застосуванням різних методів і методик отримання реальної інформації про стан об'єкта або певних предметів, включаючи встановлення ідентичності розбіжностей (виявлення, кількісна оцінка), документування інформації; 3) підсумкова, що передбачає оцінювання стану об'єкта чи стану певних предметів на ньому, вироблення і оформлення рішення суб'єктів контролю, обговорення такого; 4) інформування про результати контролю; 5) контроль за виконанням рішень, прийнятих за підсумками контролю [12, с. 176]. Ми погоджуємося з думкою автора, що втілення в нормативно-правових актах саме цієї стадійності під час регулювання державного контролю за діяльністю освітніх закладів в Україні сприятиме підвищенню результативності контролю у цієї сфері. І, навпаки, відсутність регулювання окремих з перелічених етапів або ж їх недосконале регулювання створює передумови невиконання рішень за результатами контрольної діяльності [12, с. 176].

Заслужує на увагу як належним чином обґрунтований висновок О. Корінної про те, що на сучасному етапі розвитку системи вищої освіти значення контролю підвищується в зв'язку з тим, що результат на виході часто не відповідає освітнім стандартам. Водночас з метою виміру фактично досягнутих результатів у дидактико-виховній системі контроль стає вкрай необхідним [13].

Верховна Рада України 6 жовтня 2016 р. прийняла за основу проект Закону України "Про освіту", який є напрацюванням великої кількості спеціалістів та експертів.

Закон "Про освіту" є базовим у законодавчому забезпеченні освіти. Його прийняття розблокує оновлення спеціальних законів (насамперед, "Про середню освіту" та "Про професійну освіту"), та створення нових необхідних ("Про національну систему кваліфікацій").

Слід зауважити, що п'ятий розділ законопроекту присвячений забезпеченню якості освіти.

Відповідно до ч. 2 ст. 34 документа, складовими системи забезпечення якості освіти є: система забезпечення якості у закладах освіти (внутрішня система забезпечення якості освіти); система зовнішнього забезпечення якості освіти; система забезпечення якості у діяльності органів управління і установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти.

Система забезпечення якості на рівні закладу освіти (внутрішня система забезпечення якості освіти) передбачає: розроблення закладом освіти стратегії (політики) та процедур постійного підвищення якості освіти; створення та постійне вдосконалення системи та механізмів забезпечення академічної доброчесності; розроблення, проведення моніторингу, періодичного перегляду та вдосконалення освітніх програм; незалежне оцінювання здобувачів освіти на основі чітких і оприлюднених критеріїв, правил і процедур; оцінювання якості освітньої діяльності педагогічних та науково-педагогічних працівників здобувачами освіти; оцінювання якості управлінської діяльності керівників закладу освіти, діяльності педагогічних та науково-педагогічних працівників; забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, зокрема для самостійної роботи здобувачів освіти, за кожною освітньою програмою; забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління закладом освіти; інші процедури та заходи, що визначаються спеціальним законом або установчими документами закладу освіти.

Система зовнішнього забезпечення якості освіти містить: 1) перелік інструментів, процедур і заходів забезпечення та підвищення якості освіти, зокрема: стандартизацію; ліцензування освітньої діяльності; акредитацію освітніх програм; зовнішнє незалежне оцінювання результатів навчання; моніторинг якості освіти; інституційний аудит; сертифікацію педагогічних працівників; 2) визначені спеціальними законами органи і установи, що відповідають за зовнішнє незалежне оцінювання якості освіти та розвиток системи забезпечення якості та приймають рішення в межах повноважень на основі чітких та оприлюднених критеріїв; проводять періодичні перевірки систем забезпечення якості закладів освіти; надають

рекомендації щодо вдосконалення систем забезпечення якості; звітують перед суспільством на засадах прозорості, доступності та зрозумілості.

Система забезпечення якості у діяльності органів і установ, що управляють процесами зовнішнього забезпечення якості освіти, містить: формування політики та процедур постійного підвищення якості власної діяльності; наявність необхідних ресурсів для організації процесів і процедур; зовнішній незалежний аудит діяльності, процесів і процедур органів і установ; взаємні перевірки. При цьому законодавець зауважує, що особливості функціонування системи забезпечення якості на кожному рівні освіти визначається спеціальними законами.

Стаття 36 законопроекту “Про освіту” регулює питання стандартів освіти. Стандарт освіти визначає вимоги до освіченості здобувачів освіти та освітньої програми відповідного рівня щодо: змісту освіти в термінах результатів навчання; тривалості та обсягів навчання; переліку обов’язкових компетентностей випускника; вимоги професійних стандартів (у разі їх відсутності – кваліфікаційних характеристик). Варто наголосити на тому, що стандарти освіти для професійної (професійно-технічної) та вищої освіти розробляють для кожної спеціальності та різних ступенів підготовки. Стандарти освіти затверджує центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки та розробляють відповідно до Національної рамки кваліфікацій та використовують для оцінювання якості освітньої програми в процесі її акредитації.

Відповідно до статті 37 законопроекту, освітня діяльність провадиться на підставі ліцензії, що видається органом ліцензування відповідно до законодавства.

Стаття 38 законопроекту присвячена акредитації освітніх програм. Акредитацію освітніх програм закладів вищої освіти здійснює Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти.

Також законодавцем у статті 39 передбачено інституційний аудит. Інституційний аудит – це процедура зовнішнього оцінювання освітніх та управлінських процесів у закладах освіти, які забезпечують ефективну роботу та сталий розвиток закладу освіти. Інституційний аудит закладів освіти провадять центральні органи виконавчої влади із забезпечення якості освіти (у сфері дошкільної, загальноосвітньої, позашкільної та професійної освіти), Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (у сфері вищої освіти) у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Стаття 40 законопроекту регулює питання проведення зовнішнього незалежного оцінювання, тобто оцінювання результатів навчання, здобутих на певному рівні освіти. Законодавець справедливо наголошує на тому, що зовнішнє незалежне оцінювання здійснюється за принципами валідності; об’єктивності; надійності; відповідальності.

З погляду теми дослідження, окрему увагу варто приділити питанню управління освітою, якому присвячено окремий (восьмий) розділ законопроекту. Відповідно до статті 51 цього документа, до органів управління освітою належать: Кабінет Міністрів України; центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки; центральні органи виконавчої влади, інші органи, установи і організації, яким підпорядковані заклади освіти; центральний орган виконавчої влади із забезпечення якості освіти; Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти; Верховна Рада Автономної Республіки Крим; Рада міністрів Автономної Республіки Крим; місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування.

Статті 52 та 53 законопроекту “Про освіту” регулюють повноваження Кабінету Міністрів України у сфері освіти, центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Постановою Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2015 р. за № 244 “Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти” передбачено утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, а також затверджено Статут вказаної структури.

Важливими, на нашу думку, є положення статті 57 про відкритість органів управління освітою. Інформація про процедури та результати прийняття рішень органами управління освітою підлягає обов’язковому оприлюдненню на їх офіційних веб-сайтах та в засобах

масової інформації. Законодавець наголошує на тому, що забороняється обмежувати доступ до відомостей про стан та якість освіти.

Важливе місце серед нагляду у сфері освіти, законодавець приділяє (у статті 58) громадському нагляду. Громадський нагляд у системі освіти здійснюють громадські об'єднання, установчі документи яких передбачають діяльність у сфері освіти, професійні об'єднання педагогічних і науково-педагогічних працівників, об'єднаннями здобувачів освіти, об'єднання батьківських комітетів та органи, до яких вони делегують своїх представників.

Також законопроектом (стаття 59) врегульовано питання діяльності інституту освітнього омбудсмена, який є посадовою особою, на яку Кабінет Міністрів України покладає виконання завдань щодо захисту прав у сфері освіти.

Ми погоджуємося з думкою І. І. Литвина, що контроль не здійснюється заради самого себе та не має на меті вчинення тиску на об'єкт, а спрямовується на вдосконалення, поліпшення останнього, оптимізацію, підвищення якості й ефективності його функціонування, використання шляхом виявлення та усунення наявних у ньому недоліків і відхилень, а також у разі необхідності притягнення винних у їх появі осіб до відповідної юридичної відповідальності [14, с. 193].

Висновки. Аналізуючи питання контролю якості вищої освіти в Україні, доходимо висновку про необхідність кардинальних змін у цій галузі. Законопроект Закону України “Про освіту” увібрав у себе зміни українського законодавства у напрямку євроінтеграційних процесів, а також позитивний досвід здійснення контролю в системі вищої освіти за кордоном. Прийняття нового Закону України “Про освіту” сприятиме розширенню функцій контролю у сфері вищої освіти.

1. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін.; за ред. З. Н. Курлянд. – 3-тє вид., перероб. і допов. – К.: Знання, 2007. – 495 с. 2. Философская энциклопедия. Т. 2 / под ред. Константинова. – М.: Сов. энциклопедия, 1967. – С. 124. 3. Даль В. Словарь живого великорусского языка / В. Даль. – М., 1995. – Т. 2. – С. 153. 4. Ожегов С. И. Словарь русского языка / С. И. Ожегов. – М., 1973. – С. 286. 5. Юридична енциклопедія : у 6 т. / голова редкол. Ю. С. Шемчушенко. – К.: Вид-во “Укр. енциклопедія” ім. М. П. Бажана. – 2001. – Т. 3. – 789 с. 6. Юридический энциклопедический словарь / гл. ред. А. Сухарев; редкол. М. М. Богуславский, М. И. Козырь, Г. И. Миньковский [и др.]. – М.: Сов. энциклопедия, 1984. – 415 с. 7. Цветков В. В. Ефективність державного управління / В. В. Цветков // Державно-правова реформа в Україні. – К.: Ін-т законодавства Верхов. Ради, 1997. – С. 258–260. 8. Леліков Г. Державна служба: конституційні засади, задачі та принципи / Г. Леліков, О. Оболенський // Парламентар. – 1998. – № 3. С. 10–12. 9. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 630 “Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки України” // Урядовий кур’єр від 03.12.2014. – № 225. 10. Головій Л. В. Державний контроль за наданням освітніх послуг у сфері вищої освіти / Л. В. Головій // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Право. – 2013. – Вип. 182(2). – С. 178–185. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnaui_prav_2013_182\(2\)_29](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnaui_prav_2013_182(2)_29) 11. Кушнір С. М. Принципи державного контролю за діяльністю освітніх закладів України / С. М. Кушнір // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2013. – № 2. – С. 221–229. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2013_2_32 12. Кушнір С. М. Етапи державного контролю за діяльністю освітніх закладів України / С. М. Кушнір // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2013. – № 3. – С. 169–178. 13. Корінна Ольга Значущість контролю знань для підвищення якості освіти / Ольга Корінна // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка] Серія: Педагогічні науки. Випуск 134. – С. 109–112. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2014_134_30 14. Литвин І. І. Правові засади діяльності контролюючих суб’єктів у сфері надання освітніх послуг / І. І. Литвин // Прикарпатський юридичний вісник. – 2015. – Вип. 3(9). – С. 191–195.

REFERENCES

1. **Pedahohika vyshchoyi shkoly: Navch.posib.** [Pedagogy of the Higher School: Teaching.]. Z. N. Kurlyand, R. I. Khmelyuk, A. V. Semenova ta in.; Za red. Z. N. Kurlyand. 3-tye vyd., pererob. i dop. Kyiv: Znannya, 2007. 495 p.
2. **Filosofskaya entsiklopediya** [Philosophical Encyclopedia.]. Vol. 2. pod red. Konstantinova. Moscow: Sov. Entsiklopediya Publ, 1967. P. 124.
3. Dal' V. **Slovar' zhivogo velikogo russkogo yazyka** [Dictionary of living great Russian language]. Moscow, 1995. Vol. 2. 812 p.
4. Ozhegov S. I. **Slovar' russkogo yazika** [Dictionary of Russian] Pod obshch. red. prof. L. I. Skvortsova. 24-e izd., ispr. Moscow: Oniks, Mir i Obrazovanie, 2007. 1200 p.
5. **Yurydychna entsyklopediya** [Legal Encyclopedia] u 6 t. holova redkol. Yu. S. Shemchushenko. Kyiv : Vyd-vo "Ukr. entsyklopediya" im. M. P. Bazhana Publ. 2001. Vol. 3. 789 p.
6. **Yuridicheskii entsiklopedicheskii slovar** [Legal encyclopedic dictionary] gl. red. A. Sukharev ; redkol. M. M. Boguslavskii, M. I. Kozyr', G. I. Min'kovskii [i dr.]. Moscow: Sov. Entsiklopediya Publ, 1984. 415 p.
7. Tsvyetkov V. V. **Efektyvnist' derzhavnoho upravlinnya** [Effectiveness of public administration]. Derzhavno-pravova reforma v Ukrayini. Kyiv : In-t zakonodavstva Verkhov. Rady Publ, 1997. pp. 258–260.
8. Lelikov H. **Derzhavna sluzhba : konstytutsiyni zasady, zadachi ta pryntsypy** [Civil service: constitutional principles, tasks and principles]. H. Lelikov, O. Obolens'kyy. Parlamentar. 1998. No 3. pp. 10–12.
9. **Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 16 zhovtnya 2014 r. No 630 "Pro zatverdzhennya Polozhennya pro Ministerstvo osvity i nauky Ukrayiny"** [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated October 16, 2014 No. 630 "On Approval of the Regulation on the Ministry of Education and Science of Ukraine"]. Uryadovyy kur"yer vid 03.12.2014. No 225.
10. Holoviy L. V. **Derzhavnyy kontrol' za nadannym osvitenikh posluh u sferi vyshchoyi osvity** [State control over the provision of educational services in the field of higher education]. Naukovyy visnyk Natsional'noho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannya Ukrayiny. Seriya: Pravo. 2013. Vol. 182(2). pp. 178–185. Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_prav_2013_182\(2\)_29](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_prav_2013_182(2)_29)
11. Kushnir S. M. **Pryntsypy derzhavnoho kontrolyu za diyal'nistyu osvitenikh zakladiv Ukrayiny** [Principles of state control over the activity of educational institutions of Ukraine]. Naukovyy visnyk Dnipropetrovs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav. 2013. No 2. pp. 221–229. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2013_2_32
12. Kushnir S. M. **Etapy derzhavnoho kontrolyu za diyal'nistyu osvitenikh zakladiv Ukrayiny** [Stages of State Control over the Activities of Educational Institutions of Ukraine]. Naukovyy visnyk Dnipropetrovs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav. 2013. No 3. pp. 169–178.
13. Korinna O. **Znachushchist' kontrolyu znan' dlya pidvyshchennya yakosti osvity** [Significance of knowledge control for improving the quality of education]. Naukovi zapysky [Kirovohrads'koho derzhavnoho pedahohyachnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka] Seriya: Pedahohichni nauky. Vol. 134. pp. 109–112. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2014_134_30
14. Lytvyn I. I. **Pravovi zasady diyal'nosti kontrolyuyuchykh sub'yektiv u sferi nadannya osvitenikh posluh** [Legal principles of activity of controlling entities in the field of providing educational services]. Prykarpat-s'kyy yurydychnyy visnyk. 2015. Vol. 3(9). pp. 191–195.

Дата надходження: 01.09.2017 р.